מדיניות השר ומדיניות הסגן

בסוד שיח
מאת שאול שיזף

ש"ר החינוך והתרבות, ר"ר אמנון רובינשטיין היה קשוב אוזנה של ישיבת "הר־עציון" שבאולפנת־שבות, מכובדת וניצחה וחשר נאות להשיב לשאלות תלמידי הישיבה. אחת השאלות נסבה על הסיבה שהמורים הדתיים ב"חבר העמים" הוזלפו במורים שאינם דתיים. מתוך מגמה להשתית אזירה חילונית בבתי הספר היהודיים שם. השר רובינשטיין השיב, כי הוא לא יכפה על שום בית־ספר ב"חבר העמים" מורה שאין הוא רוצה בו. "בית־ספר שיבקש מורה דתי יקבל מורה דתי" ובכל תלונה – ובכיתה השר – אשפל באופן אישי.

תשובת השר נשמעה עגיינית ולמיטב הידיעה היא נתקבלה על דעת השואל.

אחרי הבכחה מניסטראלית שכזאת, לטפל אישית בתלונות על כפיה אנטי־דתית במסגרות החינוכיות היהודיות ב"חבר העמים", שבשליחת משרד החינוך בישראל, הנה כמה סיפורים, שנגיעו באוזנינו לישראל ובהולט ראויים למיפולו האישי של השר.

בזפרודיה שבאוקראינה (בין 15 ל־20 אלף יהודים) קיים בית ספר יהודי המסונן על־ידי משרד החינוך, שבראשו עומד השר אמנון רובינשטיין. לא אחת ביקש הרב המקומי, שהוא לא אחר מאשר הרב נעם שליזינגר, בנו של "ישיבת הכסדר" "הר־עציון", לבקר בבית הספר ולשוחח עם התלמידים. מה טבעי יותר שאחרי 70 שנות קומוניזם מרכזי, יבקו התלמידים לשמוע כמה מלים בעניינים יהודיים, והנה מתברר, כי קיימת הוראה האוסרת על הרב להיכנס לתוחומי בית הספר. מכיוון שהק.ג.ב. המובייטי אינו פעיל כבר בנושאים יהודיים, רצוי שהשר יבדוק באופן אישי מי נתן את ההוראה הזאת?

לא רק זה אף זה: הרי מי שביקש לתלות על אחד התלולים בבית הספר כרזה של "מעגלי השנה" ובה רק סמלים של תגי־ישראל ללא אומר וצליל. הדבר נאמר בניסוך של תמטולה ותיתי.

היידיעות הללו הגיעו ממקור מהימן ביותר, שאין לו ענין להתכתש עם ממסדים ושלוחיהם ומעדיף "לסגור" עניינים מסוג זה בשקט, אך מכיוון שמשעתי על ההבטחה של השר בישיבת "הר־עציון" שב"אלון שבות", שבתני שלא יהיה זה הגון שלא להביא לידיעתו את הדברים שמטיל בית הספר שבזפרודיה אוקראינה על כל מה שקשור לרת ישראל.

לא הייתי מסריח את השר בשאילתא על ידידי הטוב מגוער, מר שמואל שינהר המכהן כסגן ראש לישכת הקשר, מדוע הוא מצא לנחוץ ולנכון לנאות בזפרודיה דוקא בשבת. אמנם אין מדובר בעיר שבה כל תושביה היהודים הם חסידים או שומרי־מצות, אך בכל זאת מדובר בממשלה שראשיה מקפידים (עד כמה שניתן) שלא לחלל את השבת בפומבי, או מדוע שפקידיה לא ינהגו באותן תומרות שנוהגים הממונים עליהם?

ובאותה הזדמנות כדאי היה שהשר יברר, מדוע עוד לא נעשה שימוש בסכום של 100 אלף ש"ח שהעביר משרד הדתות לקניית תשמישי קדושה הנדרשים כל כך ב"חבר העמים". ב־24 לאוקטובר 94 נערך בטלוז "דמה רנסנס" בירושלים מפגש עם הגורמים הדתיים הפעילים ב"חבר העמים" ושם סוכם על הקצאת הסכום הנ"ל למטרה הנ"ל ולשבוע של המשרד לעניני דתות יאמר, כי הוא פעל בזריזות להעברת התקצבה. אלא שעד לפני שבוע לא נודע כל קשר עם הרבנים ב"חבר העמים", כדי לברוק את צרכיהם ובביקושים לתשמישי קדושה במקומות מושבם, למרות שניתנה ההבטחה מצד הגורמים הרשמיים, כי הדבר "יעשה לאלתר.

ישנו טעות נגר שמואל שינהר על כך שהוא מיישם ב"חבר העמים" אידיאולוגיה חילונית לשטה בכל הכלים העומדים לרשותו כאן וב"חבר העמים", ובמידה קשה יותר רוחשת התלונות נגר סגן שר החינוך התרבות, מיכה גולדמן המתראי על החינוך היהודי ב"חבר העמים" באותו קטע השייך למשרד החינוך. לא ידרשה ועת חקירה, כדי לברוק את התלונות הללו. שר החינוך והתרבות, פרופ' אמנון רובינשטיין, בהגיעתו, יכול בהחלט לסלק את התרושות הקשות הקיימות בכל הקשור למדיניות המסלה ב"חבר העמים" בעניני החינוך הדתי על כל מרכיביו.

האם אנחנו עוסקים ב"חבר העמים", איך נפסח על "ד"ר התקרמות" שם"ם ר"ד הסוכנות היהודית, יהואל לקס סמך ידיו עליו בעניין "בעלה 16", פרויקט שהיה בבת־עינו של ראש המסלה, יצחק רבין, העביר לסוכנות ונתן קהה לביקורת קשה מצד כל הגורמים, באותו "ד"ר התקרמות", שיצא לאוויר העולם ב־29 בנובמבר 1994 מפרסת עליית הנוער את הצלחת הפרויקט. לקס קבל במכתב נלוזה לד"ר, על כך ש"מהיום הראשון בו הועברה התכנית לעליית הנוער, היו גורמים שניסו להרכיל לה תהנה "כשלון".

אלא שעיון ב"ד"ר התקרמות" עצמו מלמד, כי הסוכנות היהודית כשלה בטיפולה בפרויקט הזה ויותר זה רק הגיוני שראש המסלה כדי לשפר רימוז בקרב העלים ב"חבר העמים" יחזיר את האחריות לטיפולה של המסלה עם כל המשתמע מכך. כותב לקס: "התייצבו, נרשמו למחינות עד כה – 5700 מועמדים". יש להבהיר כי הללו התייצבו להתמנך על המוניטין של "בעלה" בהיותה בחסות המסלה וזהם נודע כי עליית הנוער הפכה להיות הבעלים של הפרויקט. האמן, על־פי "ד"ר התקרמות", בעוד ש־5700 התייצבו ונרשמו למחינות עד כה", רק "4088 תלמידים" נבחנו בפועל (!). "התקבלו 1844" על־פי הד"ר, אך לא צויין שהגיעו ארצה רק כאלף (פחות או יותר) וגם לא צויין שמתוך אותם אלה שהגיעו לישראל שליש הם סטודנטים ואינם חלק מפרויקט "בעלה".

וכל זה כאשר רובר וניתנה התחייבות על־ידי ראשי הסוכנות לראש הממשלה כי 5000 (!) תלמידים בכל שנה.

לא הייתי מקדיש לפרויקט זה כל כך הרבה מלים, אלא שלקוח מפעל מפואר ובקלות־דעת של ראש הממשלה, יצחק רבין וביאו אותו לנקודת השפל שבו הוא נתון כעת.

הספקים המותרים של הרבנים בשאלת מכירת בתים לערבים

היועץ המשפטי לממשלה, מר מיכאל בן־יאיר, נתבקש השבוע על־ידי יו"ר ועדת חוקה חוק ומשפט של הכנסת, ח"כ "דדי" צוקר, לנקוט עמדה לגבי פסיקתם של הרב הראשי לישראל, "הראשון לציון", הגר"א בקשי־דורון שליט"א ורבני העיר צפת, שאליהם נוספו רבנים חשובים אחרים, כי יש לאסור על יהודים מכירה והשכרת דירות לאוחרים ערבים. (פסיקת רבני צפת התייחסה, ככל הידוע, למכירת והשכרת דירות בעיר לערבים).

צוקר כותב במכתבו, כי קביעתם של הרבנים היא גזענית והוא שואל את היועץ המשפטי: "האם קריאות כאלה המהוות הסתה, מותרות כאשר מדובר ברב ואסורות אם מדובר במישהו אחר?"

ובעוד הוא ממתין לתשובת היועץ המשפטי ושר המשפטים, שהעתק המכתב נשלח אליו, הובאה לידיעתנו מבית הרב הראשי לת"א־יפו, הגר"ד הלוי שליט"א, פסיקתו להלכתית בעניין זה, שפורסמה בספרו "עשה לך רב" (חלק שמיני סימן ס"ח).

הנה דבריו:

"... ומבואר יותר בדברי 'המאירי' (מסכת עבודה זרה דף כ') שכתב בלשון זאת: "ולעניין מסק דבר זה (מכירת בתים לגויים) לא נאמר אלא בארץ ובזמנים שהזכרנו, הכוונה לגויים שבאותו זמן ודומיהם עובדי אלילים, שנשאתו בקצוות". ומכאן שלא ראה הרב המאירי את הצדדות האילסלם כעובד עבודה זרה. והטעים שם הרב: לגבי האילסלם זה פשוט ביותר שהם מייחדים שם ה' כישראל והדברים ידועים ומפורסמים ביותר. ולגבי הנצדות... כיוון שמאמינים הם באותו אל עצמו, אלא שסוגים בתוספת היידוע... ובשכלם אין זה נגרר עבודה זרה, כי הם עוברים על ייחוד שם ה' בלבד, שאינם מצוות עליו, ולכן, גם לדעת הרמב"ם ומרן שפסק כמותו, אין האיסור חל עליהם. "והאיה תוחכת לכל התפיסה הלכתית הזאת היא מצוות התורה (בדברים יד־כא): לא תאכלו כל נבילה לגר אשר בשעריך תתנה ואכלה או מכר לנכרי. גר־תה גר תושב (ולא גר־צדק שדינו כישראל לכל דבר), אבל נכרי כיצד יושב בקרבנו על־פי התורה, אלא ודאי שקיבל על עצמו שלא לעבוד עבודה זרה בלבד, ואף לדעת הרמב"ם די בזה להתיר לו ישיבת הארץ, וכל שכן לסברת הטולקים עליו הקובעים שאין אומור זה חל אלא על שבעה עמי כנען הקדמונים בלבד. ברור לפי כל הנ"ל שהדת קרשנו דוחקה עד מאד מכל גישה שיש בה אף ריח גזענות".

שני פסקים סותרים אין ספק כי עוד נשמע לא מעט בעניין זה.

ביקשו לנחם וחששו מזעם המשפחה והמתנחלים

כמה חברי כנסת של ספלגת העבודה ביניהם ח"כ דליה איציק ביקשו להגיע השבוע לביתה של משפחת פליקס באלון־מורה, כדי לנחמה, אך חששו כי יתקבלו בישוב בתנודות זעם ואף יותר מכך. עד לכתיבת שורות אלו לא ידוע אם התגברו על החשש שקינן בלבם או שמא נהגו כמו שרי הממשלה והעומד בראשן, שלא מצאו לנכון להשמיע מוטבירת שום מלת ניגוי על הריגת הנוער של עופרה חי"ר.

חברי הכנסת של מפלגת העבודה חשים באחרונה בעיניינת הרבה הקימת כלפיהם מצד הציבור הרחב לא רק בסקרים, אולם הם מאמינים, כי בשנתיים שעוד נותרו להם עד לבחירות, יצליחו לתקן את רימיונם השלילי ולזכות שוב באמון הבוחר.

השבוע כאשר מסע הלוויה של עופרה פליקס ז"ל עשה דרכו לבית העלמין באלוד־מורה, ניתן היה לשמוע מפיהם של בני משפחתה, מכרים וחברותיה, כמה שיפורים טופלאים על דמותה של עופרה, שחשפו נשמה כללית, נדירה בייחודה. רבות נכתב עליה ועוד רבות ייכתב עליה (ראה גם כתבה במוסף זה). אבל, מצמרר ממש, הוא הסיפור, שסקורו בחבר קרוב של המשפחה, המצביע על גודל האבירה ועצמת אישיותה של עופרה הי"ד. לפני כשבועיים בשיחת־נפש, שהתקיימה בינה לבין אחת מחבריותיה הקרובות היא התבטאה: "אני מוכנה־להיות קורבן ובלבד לקרב את הגאולה..." האיש שסיפר זאת לא הצליח לעצור בעד שפיך דמעותיו וכך נהגו כל אלה ששמעו את הדברים יוצאים מפיה.

רמה ביני לבין חמי: באחד ממסדרונות הכנסת התווכה אחד השרים, ולא מהגרועים שבהם, עם "כבלה" (יעקב כ־בי־שראל) של המצב הנוכחי. בעיצומו של דברים אמר השר לא פחות ולא יותר: "אם תהליך השלום ייכשל, ואני מקווה שלא ייכשל, אני לוקח את אשתי וילדי ואני עוזב את הארץ".

אין אנו נוקבים בשמו של השר משום שהיתה זו שיחה בארבע־עיניים. אך כאשר האומצה היא ברישה מהארץ, אם תהליך השלום ייכשל, ברור מדוע כל כך בקלות מוכנת האצבע של אותו שר, כאשר מוצעות מחוות מופלגים כלפי הגרועים שבשוגאינו.

ובתוך כל קשיי הימים הנוראים הללו, ניתן למצוא ניחומים בדבריו של בעל "שפת אמת", האדמו"ר מגור זצוק"ל.

על הפסוק "בלבת אש מתוך הסנה" כותב בעל ה"שפת אמת": במדרש "אני שנה ולבי עי" כו'. פירוש שוקב"ה הראה למשה מראה גדול זה מתוך תושך הגלות עצמו. וזה היה התימה "מדוע לא יבער הסנה", מאחר שמצאה באמת התלהבות הגדולה הזו, אין יש קיום לקליפה המחשכת אודות הגדולים הללו? אך זה באמת רצה הקב"ה להראות לו, כי אדרבה: לפי גודל התושך והגלות – נסתר בו אור גדול נגוו והוא בחינת הגאולה. כי הגלות הוא סימן על הגאולה. וכפי רוב קישוי הגלות מודה על תוקף הגאולה. וזה פירוש הכתוב: "וכאשר יענו אותו" כו' וכן יפרוץ. פירוש, הכתוב מתרץ עצמו אשר לא יהרהרו אחר הבורא יתי איך הניח לעמו את עמו כל־כך, כי כפי רוב הניעוי – כן יהיה אתר־כך תוקף הגאולה".

ברוח דברים אלה כותב גם ה"כלי יקר" בפוף פרשת שמות: "כי כל דבר טבעי המרגיש שבא כנגדו איזו דבר הפכו לו הרוצה לבטל מציאותו, אז הוא מתחזק ביותר כנגד מתנגדו ויתאמן לעמוד מפניו ופועל בטבעו כל אשר ימצא בכוחו לפעול ולבטלו והוא מנוצח, כי גבר עליו התיהפ... כמו־כן מה שהרע פרעה לישראל עכשיו יותר ממה שעשה לפעבר, זה מוסת ותוהר שקרב קצו וחזק הגאולה קרב לבטל כל פעולותיו של פרעה... לפי שעתה הגיע הזמן שיהיה מוכרח לשלחם ולגרשם, על כן הוא רוצה להתקומם עליהם ביד חוקה."

"הבנזון" של האדמו"ר מוויזניץ

בשבת פרשת "וארא" התבטאה שבועית של אברכים חסידי וויזניץ במוסדות "מגדל אור" שבמגדל העמק, בהשתתפותו של האדמו"ר מוויזניץ, רבי משה יהושע הגר שליט"א. התבטאות זו נושאת את השם "התאחדות" ונטלו בה חלק אברכים שגילם נע בין 27 ל־40. ב"התאחדות" זו עודך האדמו"ר שליט"א את "שולחנו" ומשמיע לאברכים דברי חיזוק ומתייחס גם לאקטואליה. ב"התאחדות" האמורה קבל הרבי על המחסור בריירות לציבור החרדי, שבו לכל משפחה מספר נכבד של לירים ונגע בהיבטים השונים של הבעייה הזאת. האברכים הקשיבו בדריכות רבה לדברי של האדמו"ר, שכן, למרי מנסיון של אחרים, כי לפעמים ניתן להיתלות במלה של האדמו"ר, כדי להיושיע ב"בני חיי ומזוני". ואכן, מעשה "מופת" היה ב"התאחדות" שהתקיימה בפרשת "ויקהל" תשנ"ד, ש"הרעיונות" את כל העתודה הצעירה של ויזניץ.

ב"התאחדות" פרשת "ויקהל" התכנסו כל 1,200 אברכים עד גיל 27. להם הסיף האדמו"ר דברי מוסר, על הצורך להתחזק בלימוד התורה וכיו"ב. תוך כדי דבריו הסעים האדמו"ר, כי התורה היא "הבנזין" לחיינו של היהודי "ובאין בנזין אין המכונית יכולה לנוע".

האברך ר' שנכח במקום, ניגש אל האדמו"ר סמוך לדברי המוסר שהשמיע ואמר לו כשתוגה על פניו: "אני כבר שבע שנים אחרי התתונה ואין לי בן וגם לא זיין..." הבטיח לו האדמו"ר במקום: "יהיה לך בן ויהיה לך גם זיין". תשעה חודשים חלפו מאז ולפני שבועיים (בשבוע פרשת וארא) הכניס האברך ר' את בנו בבריתו של אברהם אבינו ע"ה. ולאברכי וזניץ היתה הרוזה, שמחה ושטון.

את הסיפור הזה שמעתי מידיד נאמן חסיד וויזניץ, שמכיר את הסיפור הזה על כל פרטיו ומידהד אישית עם משפחת האברך ו. בכלל, בוויזניץ שבתות "התאחדות" מביאות בעקבותיהן עלייה רוחנית לכל הנוטלים בהן חלק.

סיפורו של המקובל על הרש"ש

השבוע בי' שבט ציינו רבים את יום פטירתו של רבי שלום שרעבי זצוק"ל (הרש"ש) מעניקי המקובלים, שעל גודל קדושתו ומעלי החסד שלו נכתב כבר רבות. מרתק במיוחד הוא סיפור התגלותו, כפי שמופיע בספרים השונים.

בעידנו של י' שבט, זיכה אותי חבר קרוב, המצוי בחצרות "המקובלים" האמיתיים, בגילוי ששמע מפי זקן המקובלים, רבי יצחק כדורי שליט"א לפני מספר שנים. הרב כדורי סיפר לאיש שיחי, כי בעת המקובלים ידוע איש מפי איש, כי הרש"ש והזקן בדורי על־ידי המסלייה של מעלה לשבות שבת שלימה בגד עין. הרש"ש לקח עמו באחד מימי ששי את חברו מהמקורבים אליו למרבר יהודה ושם באחוד שומם נפרד ממנו וביקשו לחזור למקום ישוב קרוב ולהמתין לו עד שיבוא. באותה שבת – המשיך בסיפורו המקובל הרב יצחק כדורי – גילו לו סודות כמוסים בתורת הקבלה, שלא היו ידועים עד אז לאיש. ואכן, בספרי ובכתביו של הרש"ש ניתן למצוא קטעים שלמים שאינם מצויים בכתבי האר"י ותלמידיו ואיש אינו יודע את מקורם. הרב כדורי הסביר כי את אותם קטעים עלומים קיבל הרש"ש באותה שבת ששבת בגך עין.

מה שקשה היה לי לקלוט, הוא אותו משפט בסיפורו של הרב כדורי, כי הרש"ש עלה לגך־עין לא במסגרת "עליית נשמה", "אלא בגוף נשמי ממש".

בתגיר ממשיכים בימבצעי "יהדות" בכל פינות תבל ברוח האדמו"ר מלובביץ' ותודגש האדמו"ר הריי"ץ, שהשבוע בי' שבט היה יום ההילולא שבמהלכו לוהדיליל שבשלוחיהם, שבתה פסיבת תביעה עשורה בסלי מצדות בבתי־הדות במקום הראשון בתפילות. פסיבות יוקרתיות, שנערכה בימים אלה.

השליח המקסיר הנערץ על כל תושבי העיר, הרב משה מאיר לישטיץ ורעותו שלמה פלם קבלו שבועים על פסיבתם המהודות במצדות.